

МЕТОД ПРОЕКТІВ У ОРГАНІЗАЦІЇ СПІЛЬНОЇ ПРАЦІ ДІТЕЙ У РІЗНОВІКОВИХ ГРУПАХ

Актуальність питання трудової діяльності дітей дошкільного віку є не заперечною, адже у процесі праці відбувається виховання і розвиток дитини, формується ставлення до світу та самого себе. У різних суспільних умовах ця діяльність має різну психологічну характеристику, що залежить від того, як праця поєднується із способом життя дитини, як її організовують вихователі у дошкільних закладах та батьки в домашніх умовах [2].

Передумови виховання у дорослих позитивного ставлення до праці та здатність успішно її виконувати закладаються ще в дошкільному віці. Праця дітей у дошкільному закладі стає засобом виховання, якщо врахувати такі педагогічні умови: систематичне залучення кожної дитини до праці, урахування рівня трудового навантаження дітей; правильний добір необхідного обладнання; створення у групі трудової атмосфери та ін. [2].

Систематичність залучення дітей до трудової діяльності забезпечують різні її форми організації. Дослідники виокремлюють такі види колективної праці, як праця поруч, загальна і спільна праця [3]. Для нас цікавим видається спільна праця, оскільки вона може об'єднувати всіх дітей групи і бути колективною (прибирання кімнати або майданчика, робота на клумбі та ін.) [2].

Спільна праця – складний різновид колективної діяльності, що передбачає досягнення спільного результату шляхом виконання послідовних трудових дій над певним об'єктом, який переходить від одного учасника трудового процесу до іншого [3, с 275]. При цьому всі трудові дії мають певну завершеність (наприклад, загібання листя на майданчику передбачає такі послідовні трудові дії, як згібання, наповнення ящиків, перевезення).

Існують розбіжності у поглядах науковців щодо доцільності застосування спільної праці у різні періоди. Так, у навчальному посібнику Т. Поніманської зазначено, що спільна трудова діяльність дітей потребує чіткої організації тому її слід застосовувати у старшому дошкільному віці [3, с. 275]. Натомість, на думку Т. Корж, Н. Нечипорук, О. Педько спільна праця є однією із форм організації діяльності молодших дошкільників, а лише іноді вона доцільна і в роботі зі старшими дошкільниками [2, с. 61]. Не залежно від того для дітей якого віку організована спільна праця, важливими складниками є єдина мета, відповідальність за результат, розподіл праці між учасниками, залежність їх один від одного.

Вагоме значення спільної праці у тому, що вихователь закріплює трудові уміння, сприяє виробленню нових навичок, навчає доводити справу до кінця і виконувати її у правильній послідовності. При цьому дорослий може індивідуалізувати міру власного керівництва, впливати на кожного залежно від його праці. Так, одній дитині можна запропонувати зібрати листя на ділянці, іншій – полити квіти тощо. Залежно від характеру роботи до спільної праці можна залучати дітей суміжного віку (молодшого і середнього, старшого і середнього тощо), а також усю групу [2]. Організуючи спільну працю у різновіковій групі важливо домогтися, щоб разом з усіма працювали й молодші діти.

З метою формування трудових навичок, організовуючи спільну працю дітей різновікової групи, вихователь має вміло використовувати об'єднання молодших і старших дітей; спиратися на позитивний приклад старших дітей, на їхні досконаліші навички виконання роботи. З цією метою доцільно використовувати окремі доручення: «покажи, будь ласка...», «запроси...», «допоможи...» тощо. При цьому досвід старших дошкільників варто використовувати як зразок для оволодіння молодшими дошкільниками певних трудових умінь. Так, наприклад, чергування у куточку природи з дітьми 4-5 років вихователь спочатку організовує під власним керівництвом: розповідає і показує, що і як робити, який потрібен

догляд за тваринами і рослинами, ознайомлює з обов'язками чергових, виконує власне цю роботу разом з дітьми або спостерігає за дітьми. Надалі, коли діти середньої підгрупи більш-менш оволоділи новими трудовими діями, до складу чергових доцільно ввести старшу й обізнанішу дитину, доручити їй найскладнішу справу, а решта дітей виконують те, що вже вміють. Далі складну роботу можна доручити робити разом старшій і молодшій дитині [2, с. 63].

Умови виховання дітей в дошкільних закладах сьогодні вимагають творчого підходу до організації життєдіяльності дитини. Тому розглянемо можливість застосування вихователями ДНЗ методу проектів під час керівництва спільною працею дітей. Відтак, американські педагоги цілком вірно визнають, що у роботі з малими дітьми можна застосовувати метод проектів. Аналіз наукових джерел дозволяє вказати на багатогранність визначення змісту поняття «проект». Відтак, В. Кілпатрик та О. Пехота під проектом розуміють цільовий акт діяльності, в основі якого знаходяться інтереси дитини. При цьому, на думку останньої, проект спрямований на розв'язання дитиною чи групою дітей якої-небудь задачі, що передбачає, з одного боку, використання різноманітних методів, а з другого – інтегрування знань, умінь та творчості [1, с. 155].

Оскільки цінність методу проектів у тому, що він сприяє залученню дітей до планової систематичної роботи, то вихователям варто особливу увагу звернути на те, щоб діти доводили свої наміри як в іграх так і у праці, до кінця. Для цього потрібен певний добір ігор та занять, які цілком відповідатимуть інтересам та силам дітей. Варто звернути увагу на послідовність у поведінці дорослих, а особливо у вимогах щодо дітей. При використанні методу проектів доцільно звернути увагу на поступове збільшення часу для виконання окремих завдань. Організуючи спільну працю у різновікових групах потрібно пам'ятати, що через слабо розвинену увагу малі діти нездатні тривалий час зосереджуватися на якомусь одному завданні. Тому, добирати завдання потрібно таким чином, щоб поступово збільшувався час для їх виконання, таким чином можна розвинути в дітей здатність зосереджувати увагу до праці [1, с. 157].

Наголосимо, що метод проектів передбачає проведення певного дослідження. Такими дослідженнями можуть бути спостереження за життям, працею людей, відкриття багатьох явищ, відомих дорослим, але не відомих конкретній дитині. У такому випадку спільна праця дітей різного віку буде ефективною та доцільною. Важливо не пропустити жодної активності дитини, жодної нової для неї навички, щоб не фіксувати на ній дитячої уваги, не перетворити її в проект із розробленням плану, обговоренням усіх деталей майбутньої роботи, з втіленням плану в життя, з перевіркою результату проекту.

У наукових джерелах представлені різні типи проектів, запропоновані різними авторами (В. Кілпатрик, О. Пехота, М. Романовська та ін.) [1, 159]. Організуючи спільну трудову працю дітей у різновікових групах можна використовувати такі проекти як-от створювальний та споживчий проекти. Створювальний (продуктивний) проект, пов'язаний із трудовою діяльністю (доглядом за рослинами і тваринами, підготовкою макета, конструкторською діяльністю тощо). Метою споживчого проекту є споживання. Це – підготовка екскурсій, розроблення і надання різних послуг, проекти розв'язання проблем життєзабезпечення ігрової діяльності тощо. При організації спільної праці дітей у різновіковій групі із застосуванням методу проекту вихователям варто ґрунтовно готуватися до занять, враховувати здібності і нахили кожної дитини, залучати всіх дітей до праці тощо. Лише за такої організації можливим є застосування методу проекту у організації спільної праці дітей у різновікових групах.

Отже, організація спільної праці дітей різного віку за умов змішаної групи сприяє вирішенню всіх завдань трудового виховання і має особливе значення для формування трудових навичок та позитивних взаємин. Участь у спільній праці привчає дітей до взаємодії.

Література

1. Інновації в дошкільній освіті: програми, технології, ідеї, досвід / Автор-упорядник : Л. В. Калуська, М. В. Отрощенко. – Тернопіль : Мандрівець, 2013. – 376 с.

2. Нечипорук Н. І. Особливості організації навчально-виховного процесу в різновікових групах ДНЗ / Н. І. Нечипорук, О. П. Педько, Т. М. Корж. – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 184 с.
3. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навчальний посібник / Т. І. Поніманська. – К. : Академвидав, 2008. – 456 с.

УДК 378.147.114:373.311.3:372.837

Зімовська Надія Сергіївна, магістр спеціальності
«Початкова освіта», Мукачівський державний університет
Науковий керівник – д-р. пед. наук, професор Староста В. І.

ГРУПОВІ ФОРМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

В сучасних умовах модернізації підготовки вчителя актуальними стають сьогоднішні та перспективні потреби педагога як знанневої людини та творця, адаптація вимог його майбутньої професійної діяльності до європейських стандартів навчання. Коло цих завдань визначено Конституцією України та нормативними документами про освіту: Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про інноваційну діяльність», Національною доктриною розвитку освіти, Державною програмою «Вчитель» та ін. Їх розв'язання потребує і нових підходів до процесу та результату підготовки майбутнього вчителя початкових класів.

Різні аспекти загальнопедагогічної підготовки вчителя, його професійного становлення, питання підвищення якості цієї підготовки розглядалися у роботах О.Абдулліної, С.Архангельського, Ю.Бабанського, О.Глузмана, Ф.Гоноболіна, І.Зязюна, Е.Карпової, Л.Коваль, Б. Коротяєва, Н.Кузьміної, Ю.Кулюткіна, О.Мороза, В. Сластьоніна, В.Семиченко, Г.Сухобської, Н.Тализіної, Н.Хміль, З.Шабалиної, О.Щербакова та інших дослідників.

Проблемам професійної самодоскональності майбутнього фахівця початкової освіти, його здатності до самостійної й усвідомленої дії в умовах нової структури, змісту вітчизняної початкової школи, впровадження компетентнісного підходу до навчання молодших школярів присвячено дослідження Н. Бібік, В. Бондаря, М.Вашуленка, О.Савченка.

Професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів є предметом спеціальних досліджень багатьох учених – Ш.Амонашвілі, Н. Бібік, В. Давидова, Д.Ельконіна, Л.Занкова, О.Савченко, В.Ставицького та ін. У працях цих науковців визначено закономірності та принципи професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів, здійснено порівняльну характеристику основних наукових підходів до розв'язання проблеми формування готовності освітян до професійної діяльності в початковій школі, охарактеризовано етапи та особливості її організації в різних країнах світу.

За часів новітньої історії підготовка майбутніх учителів у переважній більшості професійних навчальних закладів України та зарубіжних країн здійснювалась (і здійснюється зараз) за традиційною освітньою парадигмою. У її межах учитель початкових класів розглядається як компетентний і широкоосвічений фахівець, основною функцією якого є формування у молодших школярів елементарних знань, умінь і навичок, пізнавального інтересу тощо.

Багатогранність діяльності сучасного вчителя початкових класів вимагає широкої реалізації технологічного підходу в професійній підготовці; потребує посилення уваги до його індивідуальності, формування педагога як творчої особистості, створення ним особистісно-професійних програм саморозвитку. Ці проблеми є основоположними в роботах Н. Кічук, О. Пехоти, С. Сисоєвої.

Важливе місце в модернізації підготовки майбутнього вчителя початкових класів посідають праці Л. Хомич, де висвітлюються закономірності та принципи сучасної